3. Պարենի առկայություն
Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.
Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	**306.0**	**304.5**	**300.0**	**283.6**	**286.7**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
որից՝ of which															
հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր cereals and leguminous crops	176.2	172.8	171.6	159.3	157.8	25.9	24.1	22.6	20.7	27.9	452.5	415.4	374.9	326.4	440.7
որից՝ ցորեն of which wheat	99.3	93.1	91.9	87.6	77.8	25.8	24.3	22.4	21.2	28.8	254.2	225.7	198.1	183.5	224.1
կարտոֆիլ potatoes	31.7	34.3	32.0	28.4	28.7	183.3	188.7	184.4	170.1	194.3	583.9	648.6	593.6	482.0	557.3
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	25.6	24.2	23.9	23.5	25.0	324.0	321.4	327.1	294.2	307.6	845.3	825.3	819.8	707.6	789.3
բոստանային մշակաբույսեր melons	5.9	5.4	6.2	4.5	5.8	350.6	334.5	350.6	296.0	314.3	206.3	182.2	216.1	132.5	180.9
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	38.0	36.7	37.0	37.7	37.1	79.7	101.2	104.4	39.2	72.5	260.2	317.8	332.2	128.5	236.0
Խաղող Grape	15.9	16.8	16.5	17.4	16.7	153.6	128.0	144.9	151.5	153.7	218.9	185.8	208.6	222.9	229.6

*** Այստեղ և հետայսու՝ բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ:*
Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of cereals and leguminous crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**176213**	**172838**	**171633**	**159307**	**157812**	**25.9**	**24.1**	**22.6**	**20.7**	**27.9**	**452.5**	**415.4**	**374.9**	**326.4**	**440.7**
այդ թվում of which															
ք. Երևան Yerevan	257	300	260	133	55	36.2	32.4	22.3	22.0	34.5	0.9	1.0	0.6	0.3	0.2
Արագածոտն Aragatsotn	23011	23141	23342	23353	22615	25.5	19.6	22.0	18.0	26.8	58.7	45.2	51.3	42.1	60.5
Արարատ Ararat	6516	5456	5120	4880	5073	39.9	38.6	38.8	35.2	39.9	26.0	21.2	19.9	17.2	20.2
Արմավիր Armavir	8348	8153	7802	6466	5947	34.4	37.5	35.2	29.2	33.6	28.7	30.6	27.4	18.9	20.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	42130	42421	42089	43753	42196	27.2	27.1	26.4	24.9	30.1	114.4	114.8	111.1	108.9	127.2
Լոռի Lori	13157	11414	9905	8888	8650	23.2	19.7	16.6	15.8	25.5	27.8	21.8	16.3	14.0	22.1
Կոտայք Kotayk	13146	12996	11835	8443	9380	18.6	15.3	15.3	13.7	22.9	24.3	19.8	18.1	11.6	21.5
Շիրակ Shirak	39263	38553	39207	34413	36403	26.1	23.5	21.7	23.3	27.0	102.5	90.5	74.7	80.1	98.3
Սյունիք Syunik	19933	20390	22119	18327	16606	22.7	22.6	13.9	8.4	23.1	45.2	46.0	30.0	14.6	38.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1838	2576	2917	2608	2577	12.0	15.1	16.4	15.9	23.5	2.2	3.9	4.8	4.1	6.1
Տավուշ Tavush	8614	7438	7037	8043	8310	26.1	27.8	29.4	19.8	31.6	21.8	20.6	20.7	14.6	26.3

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ցորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**99249**	**93116**	**91884**	**87585**	**77837**	**25.8**	**24.3**	**22.4**	**21.2**	**28.8**	**254.2**	**225.7**	**198.1**	**183.5**	**224.1**
այդ թվում of which															
ք. Երևան Yerevan	257	290	250	123	50	36.2	32.9	22.3	22.5	34.5	0.9	1.0	0.6	0.3	0.2
Արագածոտն Aragatsotn	10716	8684	9113	8602	8858	25.6	22.3	22.7	19.9	26.6	27.4	19.3	20.7	17.1	23.5
Արարատ Ararat	5353	4290	4136	3895	3599	40.5	37.0	37.7	33.1	38.6	21.7	15.9	15.6	12.9	13.9
Արմավիր Armavir	7161	6469	6694	5255	4067	31.1	34.1	33.5	26.8	33.4	22.2	22.0	22.4	14.1	13.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	16557	18065	15949	21981	16425	28.1	27.9	27.3	25.3	32.2	46.5	50.4	43.6	55.7	52.9
Լոռի Lori	9670	8023	7231	6498	5838	23.6	18.8	16.5	16.4	28.1	21.2	14.7	11.8	10.7	16.4
Կոտայք Kotayk	8132	7610	6907	5067	5386	19.0	15.5	14.8	14.2	25.1	15.5	11.6	10.2	7.2	13.5
Շիրակ Shirak	23496	21801	21847	19081	18531	26.3	24.2	23.4	25.6	28.9	61.8	52.8	44.4	48.7	53.4
Սյունիք Syunik	13324	12924	14756	11436	9629	22.8	23.0	13.9	8.9	24.2	30.2	29.7	19.9	9.8	23.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1085	1470	1812	1516	1416	12.6	15.5	16.6	16.4	24.6	1.4	2.3	3.0	2.5	3.5
Տավուշ Tavush	3498	3490	3189	4131	4038	15.9	17.3	18.5	12.6	24.5	5.4	6.0	5.9	4.5	9.9

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of potatoes, by marzes and Yerevan city *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**31674**	**34298**	**31998**	**28362**	**28675**	**183.3**	**188.7**	**184.4**	**170.1**	**194.3**	**583.9**	**648.6**	**593.6**	**482.0**	**557.3**
այդ թվում of which															
ք. Երևան Yerevan	67	90	95	72	70	140.9	139.4	146.3	235.1	228.9	0.9	1.3	1.4	1.7	1.6
Արագածոտն Aragatsotn	1855	1703	1568	1565	1567	180.9	199.8	218.2	219.0	231.2	33.6	34.0	34.2	34.3	36.2
Արարատ Ararat	840	1037	905	796	802	306.4	308.5	317.6	303.8	305.5	26.8	32.8	28.9	24.3	24.5
Արմավիր Armavir	1423	1875	1453	1230	1320	353.0	335.7	342.5	262.5	323.8	53.5	63.5	53.2	32.3	42.8
Գեղարքունիք Gegharkunik	15582	15589	14742	12938	13498	174.1	178.3	172.5	180.1	189.3	271.3	278.0	254.3	233.1	255.5
Լոռի Lori	4252	4655	4543	3847	3458	135.5	117.1	121.1	82.7	112.6	57.0	54.5	55.0	31.8	38.9
Կոտայք Kotayk	811	841	830	777	703	224.3	206.1	193.7	180.9	225.5	18.2	17.3	16.1	14.1	15.9
Շիրակ Shirak	3012	4590	3997	3362	3667	225.9	228.5	224.5	206.3	248.0	68.0	104.9	89.7	69.3	91.0
Սյունիք Syunik	1806	1852	1803	1648	1677	173.2	179.8	179.5	143.5	164.7	31.3	33.3	32.4	23.6	27.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	210	214	174	179	182	166.4	164.4	164.6	165.2	169.9	3.5	3.5	2.9	3.0	3.1
Տավուշ Tavush	1816	1852	1888	1948	1731	109.9	137.5	135.0	76.0	116.6	19.8	25.5	25.5	14.5	20.2

Աղյուսակ 3.5.
Table 3.5.

Բանջարանոցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**25607**	**24219**	**23914**	**23506**	**25010**	**324.0**	**321.4**	**327.1**	**294.2**	**307.6**	**845.3**	**825.3**	**819.8**	**707.6**	**789.3**
այդ թվում of which															
ք. Երևան Yerevan	578	545	519	306	110	159.1	148.8	115.4	122.8	341.0	9.2	8.1	6.0	3.7	3.7
Արագածոտն Aragatsotn	1066	885	802	804	978	250.6	289.9	315.9	274.7	275.7	26.7	25.7	25.3	22.1	27.0
Արարատ Ararat	6815	6021	6181	6427	6826	392.6	401.8	420.4	412.7	412.2	273.2	265.1	266.5	269.0	285.3
Արմավիր Armavir	8723	8453	8502	8172	8781	398.9	397.8	391.4	315.2	331.9	358.9	360.0	363.5	270.4	307.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	2068	2080	1658	1670	1845	270.1	271.7	309.5	308.8	306.1	55.9	56.5	51.3	51.6	56.5
Լոռի Lori	1253	1386	1384	1311	1359	205.2	131.1	133.0	97.3	123.5	25.1	18.1	18.4	12.6	16.8
Կոտայք Kotayk	1380	1344	1338	1193	1237	216.2	226.3	206.2	176.3	178.2	29.9	30.4	27.6	21.0	22.1
Շիրակ Shirak	1456	1212	1217	1283	1523	244.7	238.4	238.6	220.5	254.9	35.6	28.9	29.0	28.3	38.8
Սյունիք Syunik	887	929	953	965	972	187.4	192.2	183.2	156.9	162.3	16.6	17.9	17.5	15.1	15.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	462	465	399	432	438	134.8	135.3	156.8	149.3	152.2	6.2	6.3	6.3	6.5	6.7
Տավուշ Tavush	919	899	961	943	941	87.0	92.4	87.1	77.4	102.0	8.0	8.3	8.4	7.3	9.6

Աղյուսակ 3.6.
Table 3.6.

Բոստանային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**5884**	**5446**	**6163**	**4476**	**5757**	**350.6**	**334.5**	**350.6**	**296.0**	**314.3**	**206.3**	**182.2**	**216.1**	**132.5**	**180.9**
այդ թվում of which															
ք. Երևան Yerevan	8	12	10	3	0.0	280.0	245.8	205.0	223.7	0.0	0.2	0.3	0.2	0.1	0.1
Արագածոտն Aragatsotn	215	159	165	178	158	289.1	377.4	366.8	367.0	365.0	6.2	6.0	6.0	6.5	5.8
Արարատ Ararat	1113	1242	1709	1404	1482	375.9	402.4	393.8	378.8	394.9	41.8	50.0	67.3	53.2	58.5
Արմավիր Armavir	4456	3917	4133	2781	4016	350.9	316.4	340.0	254.7	284.5	156.5	123.9	140.5	70.8	114.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	14	7	8	9	9	85.0	100.0	94.4	22.4	24.6	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	1	1	-	0.0	0.0	20.0	60.0	-	0.0	0.0	0.0	0.0	-	0.0	0.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	20	18	17	18	19	154.8	172.8	153.4	149.0	159.5	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Տավուշ Tavush	57	90	121	83	73	213.8	172.4	137.9	191.4	264.2	1.2	1.6	1.7	1.6	1.9

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**38020**	**36748**	**36959**	**37710**	**37149**	**79.7**	**101.2**	**104.4**	**39.2**	**72.5**	**260.2**	**317.8**	**332.2**	**128.5**	**236.0**
այդ թվում of which															
ք. Երևան Yerevan	1331	1327	1328	1327	1327	30.2	54.7	38.7	22.3	8.9	3.9	7.2	5.1	2.9	1.2
Արագածոտն Aragatsotn	5568	4711	5176	5212	4882	86.1	131.9	130.8	42.7	61.8	45.7	57.5	64.9	21.3	29.0
Արարատ Ararat	7321	7209	7096	7112	6972	99.2	141.1	146.6	79.6	116.4	64.2	91.1	92.8	50.9	75.7
Արմավիր Armavir	8205	7896	7622	8207	8216	97.0	129.1	174.1	18.0	107.5	55.7	68.8	88.1	9.5	60.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	1426	1426	1426	1426	1485	161.1	163.6	154.3	154.6	167.3	21.9	22.1	21.0	21.0	23.3
Լոռի Lori	2416	2346	2420	2433	2435	54.3	30.5	28.1	4.6	16.7	11.5	6.2	5.9	1.0	3.6
Կոտայք Kotayk	4238	4284	4351	4476	4188	51.3	69.3	58.2	18.8	35.7	19.1	26.4	22.2	8.6	13.7
Շիրակ Shirak	432	464	450	456	441	70.7	50.4	78.4	37.8	77.4	2.8	2.2	3.5	1.7	3.4
Սյունիք Syunik	2590	2590	2588	2587	2586	83.5	84.8	58.4	12.6	48.2	19.8	20.0	13.8	3.0	11.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2151	2156	2154	2124	2141	30.0	29.6	21.9	14.1	17.6	5.5	5.6	4.1	2.6	3.3
Տավուշ Tavush	2342	2339	2348	2350	2476	51.2	53.1	50.1	27.2	48.2	10.1	10.7	10.8	6.0	10.9

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**15888**	**16796**	**16480**	**17373**	**16689**	**153.6**	**128.0**	**144.9**	**151.5**	**153.7**	**218.9**	**185.8**	**208.6**	**222.9**	**229.6**
այդ թվում of which															
ք. Երևան Yerevan	612	612	612	612	612	75.8	68.3	40.8	54.1	65.4	4.6	4.2	2.5	3.3	4.0
Արագածոտն Aragatsotn	1637	1934	1566	1571	1549	58.5	53.0	76.5	79.0	79.7	9.5	10.1	11.6	12.0	12.3
Արարատ Ararat	4659	4853	4978	4992	4881	181.5	183.6	196.5	203.0	204.2	80.5	81.3	88.2	93.3	94.7
Արմավիր Armavir	6041	6486	6490	7379	6863	216.2	165.4	179.3	186.3	183.5	105.1	80.1	91.6	97.5	99.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	64	64	64	64	64	81.5	29.9	19.8	18.9	20.3	0.5	0.2	0.1	0.1	0.1
Կոտայք Kotayk	408	393	349	362	290	13.0	4.7	8.1	10.4	17.2	0.5	0.2	0.3	0.4	0.5
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	184	184	184	185	185	70.0	54.7	56.8	49.0	50.5	1.3	1.0	1.0	0.9	0.9
Վայոց ձոր Vayots Dzor	936	925	925	895	889	43.0	32.5	40.9	47.1	51.0	3.2	2.4	3.0	3.8	4.2
Տավուշ Tavush	1347	1345	1312	1313	1356	104.3	48.0	78.4	88.5	98.6	13.7	6.3	10.3	11.6	13.3

Ծանոթություն՝ 2010թ. հանրապետության ոռոգելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում (ըստ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի տվյալների) կազմել է 18102 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 16377 հազ. հա:

Notice: In 2010 the area with higher dampness in average vegetative period (according to the data of State Committee for Water Menegment of the RA Ministry of Territorial Administration)in irrigated lands of republic comprised 18102 thousand hectare, including 16377 thousand hectare in Ararat valley.

Աղյուսակ 3.9.
Table 3.9.

Մորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2010թ. *հա*
Areas infected with locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2010 *hectare*

	Ընդամենը տարածք Total area	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		*այդ թվում՝* ըստ հողատեսքերի *including* by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**149728**	**38102**	**111626**	**63819**	**15101**	**48718**	**15235**	**3201**	**12034**	**38785**	**10920**	**27865**	**24227**	**7225**	**17002**	**7662**	**1655**	**6007**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	18059	7103	10956	9582	3870	5712	1862	373	1489	2693	1409	1284	3254	1091	2163	668	360	308
Արարատ Ararat	9959	1205	8754	5846	535	5311	1960	521	1439	1277	149	1128	766	-	766	110	-	110
Արմավիր Armavir	13048	2945	10103	6895	1792	5103	3771	576	3195	1563	512	1051	20	20	-	799	45	754
Գեղարքունիք Gegharkunik	19722	6281	13441	2676	577	2099	110	-	110	7100	2242	4858	9228	3238	5990	608	244	384
Լոռի Lori	16885	2510	14375	5918	525	5393	348	-	348	9639	1800	7839	498	145	353	482	40	442
Կոտայք Kotayk	15501	4649	10852	7579	2319	5260	3318	863	2455	3610	1107	2503	587	320	267	407	40	367
Շիրակ Shirak	20354	6358	13996	14221	2951	11270	205	-	205	3360	1986	1374	2303	1156	1147	265	265	-
Սյունիք Syunik	14952	2630	12322	5672	1037	4635	-	-	-	3438	569	2869	3131	533	2598	2711	491	2220
Վայոց ձոր Vayots Dzor	9440	1631	7809	1657	335	1322	1761	338	1423	2605	411	2194	2185	357	1828	1232	190	1042
Տավուշ Tavush	11808	2790	9018	3773	1160	2613	1900	530	1370	3500	735	2765	2255	365	1890	380	-	380

Ծանոթություն՝ Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորեխների առկայությունն ըստ հողատեսքերի, որոնց վերաբերյալ տվյալները տրամադրում է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը:

Notice: Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land which provided by Ministry Agtriculture of RA.

Աղյուսակ 3.10.
Table 3.10.

Մորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2011թ.
Areas infected with locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2011

հա
hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		*այդ թվում՝* ըստ հողատեսքերի *including* by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**155074**	**51108**	**103966**	**70243**	**22490**	**47753**	**23959**	**6470**	**17489**	**30919**	**11451**	**19468**	**21811**	**7298**	**14513**	**8142**	**3399**	**4743**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	15600	3218	12382	7332	1480	5852	2368	480	1888	2199	733	1466	3227	470	2757	474	55	419
Արարատ Ararat	23092	8893	14199	12551	5534	7017	6477	1481	4996	2881	1587	1294	995	291	704	188	-	188
Արմավիր Armavir	23248	6839	16409	11737	3519	8218	7025	1676	5349	2129	685	1444	730	390	340	1627	569	1058
Գեղարքունիք Gegharkunik	8224	2415	5809	2583	1370	1213	-	-	-	3119	860	2259	2244	145	2099	278	40	238
Լոռի Lori	10212	1410	8802	3457	270	3187	215	-	215	5843	765	5078	370	345	25	327	30	297
Կոտայք Kotayk	20665	7695	12970	10775	3060	7715	4040	1500	2540	5090	2765	2325	760	370	390	-	-	-
Շիրակ Shirak	17822	6146	11676	11365	3432	7933	5	-	5	735	380	355	5181	1909	3272	536	425	111
Սյունիք Syunik	15356	7363	7993	4740	1628	3112	-	-	-	3977	2165	1812	3889	1989	1900	2750	1581	1169
Վայոց ձոր Vayots Dzor	9310	3809	5501	2106	1120	986	1612	577	1035	1985	595	1390	2385	1048	1337	1222	469	753
Տավուշ Tavush	11545	3320	8225	3597	1077	2520	2217	756	1461	2961	916	2045	2030	341	1689	740	230	510

Աղյուսակ 3.11.
Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2010թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2010

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**111626**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	10956	653	120	-	-	129	23	100	17	-	-
Արարատ Ararat	8754	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	10103	130	17	115	14	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	13441	-	-	-	-	219	24	117	15	-	-
Լոռի Lori	14375	-	-	-	-	262	27	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	10852	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	13996	-	-	-	-	1792	195	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	12322	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7809	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	9018	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2011թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2011

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**103966**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	12382	193	-	316	-	295	35	774	70	92	-
Արարատ Ararat	14199	148	-	160	-	155	-	108	-	131	-
Արմավիր Armavir	16409	207	-	212	-	46	-	-	-	511	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	5809	210	-	-	-	885	75	733	57	166	-
Լոռի Lori	8802	130	-	126	-	195	37	-	-	89	-
Կոտայք Kotayk	12970	202	-	152	-	123	-	71	-	-	-
Շիրակ Shirak	11676	99	-	-	-	69	-	100	-	-	-
Սյունիք Syunik	7993	274	-	-	-	485	73	585	64	447	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	5501	65	-	67	-	78	-	59	-	72	-
Տավուշ Tavush	8225	83	-	85	-	83	-	83	-	55	-

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2010թ.[1]
Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2010[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**38102**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	7103	4	-	-	-	4	-	3	-	3	-	-
Արարատ Ararat	1205	4	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	2945	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	6281	10	1	-	-	11	1	10	1	-	-	91
Լոռի Lori	2510	1	-	-	-	2	-	3	-	1	-	-
Կոտայք Kotayk	4649	3	-	3	-	4	-	4	-	5	-	-
Շիրակ Shirak	6358	11	1	-	-	10	1	3	-	2	-	92
Սյունիք Syunik	2630	4	-	-	-	6	-	5	-	5	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1631	2	-	1	-	3	-	2	-	1	-	-
Տավուշ Tavush	2790	1	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2011թ.[1]
Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2011[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**51108**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	3218	1-4	-	1-4	-	2-4	-	1-4	-	1-4	-	-
Արարատ Ararat	8893	17-22	2-3	1-6	-	1-5	-	-	-	-	-	86-88
Արմավիր Armavir	6839	1-5	-	1-4	-	5	-	1-4	-	1-5	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	2415	15-25	-	-	-	17-27	-	2-4	-	3	-	-
Լոռի Lori	1410	1-4	-	-	-	1-4	-	1-5	-	1-3	-	-
Կոտայք Kotayk	7695	1-5	-	1-5	-	1-5	-	4	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	6146	1-4	-	-	-	9	-	1-8	-	2-8	-	-
Սյունիք Syunik	7363	1	-	2	-	2	-	2-3	-	1-4	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3809	2-8	-	2	-	2-7	-	1-6	-	1-3	-	-
Տավուշ Tavush	3320	4-11	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Ագրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2011թ. հոկտեմբեր - դեկտեմբեր)

Հոկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից ցածր՝ 1-2 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի 11-12-ն ընկած ժամանակահատվածում. Սյունիքի հովիտներում, Արարատյան դաշտում և Արագածոտնի նախալեռներում գրանցվել է +27...+30, Տավուշում՝ +25...+30, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +24...+28, լեռնային շրջաններում՝ +21...+26 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի 28-31-ն ընկած ժամանակահատվածում. Լոռում գրանցվել է -4...+1, լեռնային շրջաններում և Սյունիքի նախալեռներում՝ -2...-7, Սյունիքի հովիտներում՝ -1...+2, Արարատյան դաշտում և Արագածոտնի նախալեռներում՝ +1…+4, Տավուշում՝ +2…+5 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմային մոտ՝ դրական և բացասական շեղումներով. Շիրակում այն կազմել է նորմայի 63-81%-ը, Կոտայքում՝ 70-87%, Տավուշում՝ 71-110%, Արարատյան դաշտում՝ 73-97%, Լոռում՝ 76-114%, Գեղարքունիքում՝ 81-130%, Վայոց ձորում՝ 100-115%, Սյունիքում՝ 104-160%, Արագածոտնում՝ 108-154%:

Ամսվա ընթացքում եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել գյուղատնտեսական աշխատանքների և բերքահավաքի համար, իսկ ամսվա վերջին՝ այնքան էլ նպաստավոր չեն եղել գյուղատնտեսական մշակաբույսերի զարգացման համար:

Նոյեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից ցածր՝ 3-6 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է նոյեմբերի 1-2-ն ընկած ժամանակահատվածում. Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +15...+18, Արարատյան դաշտում և Տավուշում՝ +13...+17, Լոռում՝ +12…+15, Սյունիքի նախալեռներում՝ +9...+11, Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +8...+13 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է նոյեմբերի 25-26-ն ընկած ժամանակահատվածում. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում գրանցվել է -15...-20, Լոռում -14…-17, Սյունիքի նախալեռներում՝ -11...-13, Տավուշում -10…-14, Սյունիքի հովիտներում և Արարատյան դաշտում -5...-10 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Շիրակում կազմել է նորմայի 40-60%-ը, Արարատյան դաշտում՝ 41-72%, Արագածոտնում՝ 44-81%, Տավուշում՝ 46-86%, Կոտայքում՝ 65-75%, Լոռում՝ 66-97%, Սյունիքում՝ 70-97%, Գեղարքունիքում՝ 100-294%:

Ամսվա ընթացքում եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել գյուղատնտեսական աշխատանքների և բերքահավաքի համար:

Դեկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից ցածր՝ 2-4, Լոռում, Տավուշում և Սյունիքի նախալեռներում՝ 0.5-1 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է դեկտեմբերի 21-22-ն ընկած ժամանակահատվածում. Սյունիքի հովիտներում և Տավուշում՝ +10...+15, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +9…+12, Գեղարքունիքում՝ +2…+6, Արարատյան դաշտում՝ -3…+2, Շիրակում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ -1…-5 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է դեկտեմբերի 7-ին. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց Ձորի լեռնային շրջաններում գրանցվել է -13…-17, Արագածոտնի նախալեռներում և Արարատյան դաշտում՝ -7...-12, Տավուշում և Լոռում՝ -5...-10, Սյունիքի նախալեռներում՝ -3...-6, Սյունիքի հովիտներում՝ 0...-5 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության շրջանների զգալի մասում եղել է նորմայից ցածր և Սյունիքում կազմել է նորմայի 3-15%-ը, Տավուշում՝ 5-33%, Լոռում՝ 19-39%, Կոտայքում՝ 28-32%, Արագածոտնում՝ 26-63%, Գեղարքունիքում՝ 29-48%, Արարատյան դաշտում՝ 33-68%, Շիրակում 50-63%:

Ամսվա ընթացքում աշնանացանը գտնվել է ձմեռային համգստի շրջանում: Եղանակային պայմաններն այնքան էլ նպաստավոր չեն եղել աշնանացանի համար:

Agro – meteorological information
(October – December 2011)

In the most regions of the Republic the average monthly air temperature in October was below the norm by 1-2 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 11-12 of October: in Syunik valleys, Ararat valley and sub-mountain regions of Aragatsotn it was +27…+30, in Tavush +25…+30, in Lori and sub-mountain regions of Syunik +24…+28, in mountain regions +21…+26 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 28-31 of October: in Lori it was -4…+1, in mountain regions and sub-mountain regions of Syunik -2…-7, in Syunik valleys -1…+2, in Ararat valley and sub-mountain regions of Aragatsotn +1…+4, in Tavush +2…+5 degrees.

The amount of monthly precipitation in the most regions of the Republic was nearly within the norm, with negative and positive deviations and made up 63-81% of norm in Shirak, 70-87%-in Kotayk, 71-110%- in Tavush, 73-97% - in Ararat valley, 76-114% - in Lori, 81-130% - in Gegharkunik, 100-115% in Vayots Dzor, 104-160% in Syunik, 108-154% in Aragatsotn.

During the month the weather conditions were mainly favourable for agricultural works and harvesting, and in the end of month were unfavourable for agriculture crops.

In the most regions of the Republic the average monthly air temperature in November was below the norm by 3-6 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 1-2 of November: Syunik valleys it was +15…+18, in Ararat valley and Tavush +13…+17, in Lori +12…+15, in sub-mountain regions of Syunik +9…+11, in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, Aragatsotn and sub-mountain regions of Vayots Dzor +8…+13 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 25-26 of November: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, Aragatsotn and sub-mountain regions of Vayots Dzor it was -15…-20, in Lori -14…-17, in sub-mountain regions of Syunik -11…-13, in Tavush -10…-14, in Syunik valleys and Ararat valley -5…-10 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 40-60% of norm in Shirak, 41-72% - in Ararat valley, 44-81% - in Aragatsotn, 46-86% - in Tavush, 65-75% - in Kotayk, 66-97% - in Lori, 70-97% - in Syunik, 100-294% - in Gegharkunik.

During the month the weather conditions were favourable for harvest and agricultural work.

The average monthly air temperature in December was below the norm by 2-4 in the most regions of Republic, in Lori, Tavush and sub-mountain regions of Syunik 0.5-1 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 21-22 of December: in Syunik valleys and Tavush +10…+15, in Lori and sub-mountain regions of Syunik +9…+12, in Gegharkunik +2…+6, in Ararat valley -3…+2, in Shirak, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor it was -1…-5 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 7 of December: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor it was -13…-17, in sub-mountain regions of Aragatsotn and Ararat valley -7…-12, in Tavush and Lori -5…-10, sub-mountain regions of Syunik -3…-6, in Syunik valleys 0…-5 degrees.

The amount of monthly precipitation was low of the norm in the most regions of the Republic and made up 3-15% of norm in Syunik, 5-33% in Tavush, 19-39% in Lori, 28-32% in Kotayk, 26-63% in Aragatsotn, 29-48% in Gegharkunik, 33-68% in Ararat valley, 50-63% in Shirak.

During the month the winter crop was in winter resting period. The weather conditions were unfavourable for winter crop.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattles as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009	2010	2011	2012[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**584779**	**570633**	**571357**	**...**
այդ թվում *of which*				
ք. Երևան Yerevan	2486	2259	1691	...
Արագածոտն Aragatsotn	70449	70157	70781	...
Արարատ Ararat	40722	41171	41204	...
Արմավիր Armavir	43919	41538	42103	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	104556	101910	95880	...
Լոռի Lori	73292	69040	69665	...
Կոտայք Kotayk	52365	48305	52055	...
Շիրակ Shirak	93636	95934	96717	...
Սյունիք Syunik	53513	50659	51201	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	16480	15909	16305	...
Տավուշ Tavush	33361	33751	33755	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in Marchof this year.

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009	2010	2011	2012[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**283048**	**273854**	**272572**	**...**
այդ թվում *of which*				
ք. Երևան Yerevan	1106	1323	1124	...
Արագածոտն Aragatsotn	34975	33773	34074	...
Արարատ Ararat	17369	16940	15676	...
Արմավիր Armavir	17548	16498	16518	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	53428	50617	51871	...
Լոռի Lori	37058	35138	33648	...
Կոտայք Kotayk	25928	24164	24614	...
Շիրակ Shirak	45247	46100	45540	...
Սյունիք Syunik	26543	25265	25313	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7993	7716	7863	...
Տավուշ Tavush	15853	16320	16331	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in Marchof this year.

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009		2010		2011		2012[1]	
	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից՝* մայր խոզեր *of which* sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր *of which* sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից՝* մայր խոզեր *of which* sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից՝* մայր խոզեր *of which* sows
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**84801**	**19946**	**112608**	**23589**	**114777**	**20677**	...	...
այդ թվում of which								
ք. Երևան Yerevan	2574	342	5621	567	7298	443	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	6591	1877	9557	2348	10519	2203	...	...
Արարատ Ararat	13535	2627	15279	3142	12473	2747	...	...
Արմավիր Armavir	12731	3152	15913	3375	15562	3447	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	6778	2138	8416	2359	8541	1863	...	...
Լոռի Lori	6001	1749	9525	2445	8509	1635	...	...
Կոտայք Kotayk	12380	2461	12707	2120	15109	2208	...	...
Շիրակ Shirak	10343	2498	14528	3058	13517	2814	...	...
Սյունիք Syunik	4080	1086	6321	1476	7613	1478	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1162	224	1393	297	1940	352	...	...
Տավուշ Tavush	8626	1792	13348	2402	13696	1487	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in Marchof this year.

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009					2010					2011					2012[1]				
	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	*այդ թվում՝ including*			
		ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats		ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats		ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats		ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**559218**	**526638**	**387979**	**32580**	**25491**	**511029**	**481342**	**345106**	**29687**	**22567**	**532515**	**503624**	**341691**	**28891**	**21971**	**...**	**...**	**...**	**...**	**...**
այդ թվում of which																				
ք. Երևան Yerevan	2514	2498	939	16	16	1510	1497	455	13	10	2164	2159	1017	5	5	...	...	...	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	78874	75495	59793	3379	2779	71387	68015	55648	3372	2732	73516	70043	52073	3473	2631	...	...	...	...	...
Արարատ Ararat	69558	66312	45724	3246	2362	65874	62503	43908	3371	2663	66129	62911	47815	3218	2467	...	...	...	...	...
Արմավիր Armavir	59812	59160	47394	652	502	58858	58381	42916	477	299	61341	60892	45050	449	300	...	...	...	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	100117	96330	69834	3787	2599	85242	81692	58644	3550	2635	90822	87456	57799	3366	2398	...	...	...	...	...
Լոռի Lori	34853	32539	22430	2314	1931	28515	26524	19340	1991	1349	28747	26943	4504	1804	1404	...	...	...	...	...
Կոտայք Kotayk	39523	35452	28630	4071	3262	35192	31530	24098	3662	2894	35788	32414	23063	3374	2837	...	...	...	...	...
Շիրակ Shirak	71593	69094	52908	2499	2035	68366	65723	43547	2643	1805	69141	66489	48119	2652	1895	...	...	...	...	...
Սյունիք Syunik	68236	64044	41712	4192	3097	64964	62112	39651	2852	2103	73186	70309	45810	2877	1963	...	...	...	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	18016	11680	8946	6336	5332	16966	10921	8374	6045	4832	17107	11072	9195	6035	5134	...	...	...	...	...
Տավուշ Tavush	16122	14034	9669	2088	1576	14155	12444	8525	1711	1245	14574	12936	7246	1638	937	...	...	...	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in Marchof this year.

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Թռչունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of poultry as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009		2010		2011		2012[1]	
	Թռչուններ[2], ընդամենը Poultry[2], total	*որից՝ ածան հավեր of which* hens	Թռչուններ[2], ընդամենը Poultry[2], total	*որից՝ ածան հավեր of which* hens	Թռչուններ[2], ընդամենը Poultry[2], total	*որից՝ ածան հավեր of which* hens	Թռչուններ[2], ընդամենը Poultry[2], total	*որից՝ ածան հավեր of which* hens
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**4188183**	**2429174**	**4134638**	**2649733**	**3462529**	**2305410**	**...**	**...**
այդ թվում of which								
ք. Երևան Yerevan	230433	160219	187149	152822	212222	156975	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	207210	116497	362180	229219	292153	203735	...	...
Արարատ Ararat	313603	196875	306121	250176	257782	190733	...	...
Արմավիր Armavir	720892	169583	871273	496281	816360	453233	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	353312	247389	356387	258046	219858	165310	...	...
Լոռի Lori	189397	104596	195024	125987	197828	140782	...	...
Կոտայք Kotayk	1433954	988895	1028429	687918	894633	588397	...	...
Շիրակ Shirak	227259	146856	257158	130503	217226	155232	...	...
Սյունիք Syunik	157920	84969	218772	97282	110823	84527	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	112740	101050	108899	92899	52059	45066	...	...
Տավուշ Tavush	241463	112245	243246	128600	191585	121420	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in Marchof this year.
[2] *Ցուցանիշը ներառում է հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների վերաբերյալ տվյալները:*
The indicator includes the data on hens, cocks, turkeys, ducks, geese and other poultry.

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2009թ. [1]
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2009[1]

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1759	14	294	127	34	162	104	277	276	455	12	4
տուբերկուլյոզ tuberculosis	24	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1851	-	857	339	122	80	-	16	75	329	33	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] *Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:*
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan city**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ձիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2010թ. [1]
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2010[1]

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	**1487**	19	235	101	120	358	38	254	97	236	29	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**1**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	**1557**	-	610	422	146	72	x	110	83	3	111	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] *Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:*
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan city**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ձիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22.

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan city

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանդի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա[1]) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons[1])								
	2007	2008	2009	2010	2011	2011			
						I եռ./qrtr◊	II եռ./qrtr◊	III եռ./qrtr◊	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**122.2**	**125.9**	**126.2**	**124.3**	**127.9**	**14.5**	**19.3**	**23.8**	**70.3**
ք. Երևան Yerevan	1.0	0.7	0.5	0.5	0.6	0.1	0.1	0.2	0.2
Արագածոտն Aragatsotn	13.3	13.7	14.0	14.4	14.7	1.7	2.1	2.6	8.3
Արարատ Ararat	10.8	11.1	8.5	8.0	8.3	0.9	1.2	1.5	4.7
Արմավիր Armavir	11.7	11.9	9.7	10.0	10.3	1.4	1.9	2.3	4.7
Գեղարքունիք Gegharkunik	19.1	19.7	21.7	21.5	21.8	2.3	3.2	3.9	12.4
Լոռի Lori	12.6	12.5	14.8	14.6	15.0	1.6	2.2	2.7	8.5
Կոտայք Kotayk	14.0	15.6	13.1	12.1	12.6	1.6	2.0	2.5	6.5
Շիրակ Shirak	16.8	17.2	19.4	19.8	20.0	2.2	2.9	3.6	11.3
Սյունիք Syunik	9.4	9.7	11.6	11.1	11.8	1.4	1.8	2.2	6.4
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4.3	4.4	5.3	4.7	4.8	0.5	0.7	0.9	2.7
Տավուշ Tavush	9.2	9.4	7.6	7.6	8.0	0.8	1.2	1.4	4.6
	Կաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2011			
						I եռ./qrtr◊	II եռ./qrtr◊	III եռ./qrtr◊	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**641.2**	**661.9**	**615.7**	**600.9**	**601.5**	**137.6**	**226.0**	**161.8**	**76.1**
ք. Երևան Yerevan	3.5	3.6	2.1	2.3	2.0	0.4	0.8	0.5	0.3
Արագածոտն Aragatsotn	74.0	76.4	77.1	74.1	74.8	17.1	28.2	20.1	9.4
Արարատ Ararat	48.0	49.5	41.0	38.1	36.5	8.3	13.8	9.8	4.6
Արմավիր Armavir	41.5	42.8	39.8	36.1	36.1	8.2	13.6	9.7	4.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	114.0	117.5	116.4	112.4	114.5	26.2	43.1	30.8	14.4
Լոռի Lori	75.4	77.8	77.8	77.1	76.2	17.5	28.6	20.5	9.6

[1] *Ներառյալ ներքին սպառումը:*
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.22.-ի շարունակություն
Table 3.22. continuation

	2007	2008	2009	2010	2011	2011			
						I եռ./qrtr◊	II եռ./qrtr◊	III եռ./qrtr◊	IV եռ./qrtr
Կոտայք Kotayk	66.0	68.1	54.6	51.3	51.8	11.8	19.3	14.0	6.7
Շիրակ Shirak	95.8	98.9	97.5	99.0	98.8	22.6	37.1	26.6	12.5
Սյունիք Syunik	54.4	56.4	59.7	55.8	55.9	12.8	20.9	15.1	7.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	24.3	25.0	17.3	19.9	20.0	4.6	7.5	5.4	2.5
Տավուշ Tavush	44.3	45.9	32.4	34.8	34.9	8.1	13.1	9.3	4.4

	Ձու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2011			
						I եռ./qrtr◊	II եռ./qrtr◊	III եռ./qrtr◊	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**525.4**	**576.1**	**630.1**	**702.2**	**633.6**	**112.6**	**261.6**	**148.7**	**110.7**
ք. Երևան Yerevan	31.9	34.0	32.0	33.5	27.9	5.5	7.7	6.7	8.0
Արագածոտն Aragatsotn	28.8	29.1	47.1	70.4	59.7	10.3	23.7	14.5	11.2
Արարատ Ararat	45.2	45.4	56.3	76.7	55.0	7.5	28.2	13.0	6.3
Արմավիր Armavir	84.9	84.0	92.4	126.3	135.5	24.8	45.4	32.8	32.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	46.6	73.1	60.5	68.3	56.6	8.1	29.2	13.6	5.7
Լոռի Lori	29.4	30.4	34.4	39.7	47.3	6.5	23.3	11.8	5.7
Կոտայք Kotayk	161.0	165.7	181.4	156.4	125.7	32.3	38.6	26.2	28.6
Շիրակ Shirak	42.5	42.2	41.9	40.3	39.7	5.5	20.7	9.5	4.0
Սյունիք Syunik	16.4	20.9	24.8	28.2	26.9	3.8	14.0	6.4	2.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	15.8	13.9	15.0	17.6	17.5	2.4	9.1	4.2	1.8
Տավուշ Tavush	22.9	37.4	44.3	44.8	41.8	5.9	21.7	10.0	4.2

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2007	2008	2009	2010	2011	2011			
						I եռ./qrr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Ցորեն Wheat	421184.9	297735.5	374919.8	344660.4	356548.1	107924.7	57932.4	111130.4	79560.6
Ալյուր Flour	750.8	20407.7	4157.7	782.4	11769.9	760.4	10526.1	216.7	266.7
Բրինձ Rice	29321.7	16074.3	11071.0	12546.1	10424.9	2785.2	2733.0	1603.2	3303.5
Մակարոնեղեն Macaroni	3981.6	3499.6	3287.1	3521.5	4129.0	1081.7	1124.5	978.6	944.2
Շաքար Sugar	87846.9	102263.0	64822.4	97752.7	91668.4	1422.9	37617.3	21934.3	30693.9
Բուսական յուղ Vegetable oil	22885.2	22643.7	22416.0	23223.9	23763.1	6585.2	6385.6	4548.3	6244.0
Ձու Eggs	111.0	98.5	15.4	259.1	1983.2	304.0	647.5	263.0	768.6
Թռչնի միս Poultry	26480.8	38284.7	28144.6	36434. 2	38971.0	6636.4	10463.0	10144.2	11727.4
Տավարի միս Beef	6063.6	15366.9	10822.2	6078.1	10115.6	2027.1	2315.6	1542.1	4230.8
Խոզի միս Pork	2588.6	7542.5	5130.7	4608.8	5081.6	943.7	1207.7	1017.6	1912.6
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	5224.4	3494.0	4167.7	3636.1	3527.2	727.2	1274.3	661.9	863.8
Կարագ Butter	1992.6	4581.3	1782.8	3058.5	4540.2	1302.0	1388.2	860.3	989.7
Պանիր Cheese	877.3	760.0	569.1	725.8	1035.3	219.5	252.3	220.7	342.8
Բանջարեղեն Vegetables	19721.6	17267.9	14651.3	20959.4	28854.0	6967.6	12660.9	5443.1	3782.4
որից՝ կարտոֆիլ *of which* potatoes	6046.1	4280.5	857.3	1577.9	9365.0	1674.3	6250.5	1164.3	275.9
Միրգ (ներառյալ՝ ընկույզապտուղներ) Fruit (including nuts)	30353.9	27125.9	24641.1	32081.0	33600.2	8819.8	7143.5	2943.4	14693.5
որից՝ խաղող *of which* grapes	447.6	456.2	959.6	958.1	857.3	49.0	101.1	80.8	626.4
բոստանային մշակաբույսեր melons	460.1	554.0	142.1	449.1	434.1	3.2	423.0	6.7	1.2

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2007	2008	2009	2010	2011	2011			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	23993.2	27643.4	16985.1	20563.2	25313.9	5152.8	4264.6	6616.2	9280.3
Գինի Wine	1316.0	851.0	909.9	1639.3	1304.7	354.4	291.9	221.9	436.5
Հանքային ջուր Mineral water	13679.4	14448.6	7561.6	12771.1	13294.5	1370.8	5985.7	1942.7	3995.3
Միրգ (ներառյալ՝ ընկուզապտուղներ) Fruit (including nuts)	3515.8	12246.4	17081.0	9046.2	15365.5	315.8	3806.4	6254.4	4988.9
որից՝ խաղող *of which* grapes	1706.5	2871.9	3743.8	6262.9	6367.8	304.9	0.0	1210.2	4852.7
Պանիր Cheese	567.2	473.8	336.9	496.4	439.8	40.1	129.1	150.8	119.8
Ձու Eggs	135.3	170.9	239.8	154.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2007	2008	2009	2010	2011	2011			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	5.3	4.9	5.9	1.6	0.4	-	-	0.4	-
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	142.3	2090.1	49.2	5048.1	1072.6	975.7	36.0	40.0	20.9
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	3.8	7.4	3.7	1003.7	50.4	4.0	7.5	26.4	12.5
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	145.8	1066.8	140.2	107.8	207.7	36.7	31.5	47.1	92.4

Աղյուսակ 3.26.
Table 3.26.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2008թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2008

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր[2] kcal/day[2]
Ցորեն Wheat	162.2	225.7	342.0	**729.9**	442.4	57.3	11.5	23.3	0.9	0.0	194.5	**729.9**	39.8	147.4	403.7	1292.0
Կարտոֆիլ Potatoes	479.6	648.6	4.3	**1132.5**	165.0	210.2	84.2	137.2	3.6	0.0	532.3	**1132.5**	99.9	55.0	150.7	113.0
Բանջարեղեն Vegetables	414.8	1007.5	22.9	**1445.2**	973.5	17.2	34.1	0.8	17.4	0.0	402.2	**1445.2**	99.5	324.3	912.1	286.8
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	76.5	317.8	36.7	**431.0**	294.8	0.0	35.0	0.0	14.1	0.0	87.1	**431.0**	93.4	98.2	269.0	221.9
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	3.1	6.2	4.5	**13.8**	9.5	0.0	0.6	0.2	0.0	0.0	3.5	**13.8**	57.9	3.2	8.7	27.5
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	0.4	23.3	**25.6**	23.3	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	1.9	**25.6**	1.7	7.8	21.3	188.0
Շաքար Sugar	13.1	3.8	108.4	**125.3**	86.4	0.0	1.9	0.0	1.2	0.0	35.8	**125.3**	3.4	28.8	78.9	304.4
Ձու Eggs	0.3	31.7	0.3	**32.3**	29.5	0.0	0.8	1.5	0.2	0.0	0.3	**32.3**	99.7	9.8	26.9	14.3
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	72.2	661.9	20.5	**754.6**	583.2	66.2	3.1	0.0	4.0	0.0	98.1	**754.6**	97.6	194.3	532.2	212.9
Տավարի միս Beef	0.3	49.3	19.5	**69.1**	67.1	0.0	0.8	0.0	0.9	0.0	0.3	**69.1**	72.6	22.4	61.2	110.2
Խոզի միս Pork	0.1	7.5	16.5	**24.1**	23.7	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	**24.1**	31.4	7.9	21.6	45.4
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	7.4	0.0	**7.4**	7.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**7.4**	100.0	2.4	6.7	10.7
Հավի միս Poultry	0.2	6.7	41.1	**48.0**	47.6	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	**48.0**	14.0	15.9	43.4	46.5
Խաղող Grapes	7.9	185.8	1.8	**195.5**	11.2	0.0	8.8	0.0	2.9	161.8	10.8	**195.5**	100.6	3.7	10.2	6.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2880.4***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

[2] *Այստեղ և հետայսու ՀՀ ազգային պարենային հաշվեկշիռներում մեկ շնչի հաշվով սպառված սննդամթերքի օրական կկալ-ի փոփոխությունը պայմանավորված է <<բանջարեղեն>> ապրանքախմբում ներառված <<պղպեղ>> ապրանքատեսակի կկալ-ի փոփոխությամբ, որի հաշվարկման համար հիմք է ընդունվել <<ՀՀ սննդամթերքի քիմիական բաղադրության տվյալների շտեմարանը>>, ՀՀ ԳՆ, ՄԱԿ-ի ՊԳԿ և ՀՀ ԱՎԾ, 2010թ.: Այդ նորմատիվային հիմքով վերահաշվարկվել և ճշգրտվել են նախորդ տարիների հաշվեկշիռները:*
Here and hereinafter the change of food daily kcal per capita consumption in RA national food balance is stipulated by the change of kcal of pepper included in "vegetables", which is calculated based on "Food Composition table for Armenia", RA Ministry of Agriculture, UNFAO and NSS RA, 2010. The balances of the previous years were recalculated and verified by this normative basis.

Աղյուսակ 3.27.
Table 3.27.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2009թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2009

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	194.5	198.1	394.0	**786.6**	425.5	56.4	12.5	23.0	0.6	0.0	268.6	**786.6**	33.5	141.7	388.3	1242.6
Կարտոֆիլ Potatoes	532.3	593.6	0.9	**1126.8**	169.6	257.2	91.0	128.0	5.9	0.0	475.1	**1126.8**	100.8	56.5	154.8	116.1
Բանջարեղեն Vegetables	402.2	1035.9	20.1	**1458.2**	972.4	17.4	34.4	0.8	7.8	0.0	425.4	**1458.2**	98.8	323.9	887.4	294.7
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	87.1	332.2	29.8	**449.1**	322.7	0.0	37.0	0.0	17.3	0.0	72.1	**449.1**	96.4	107.5	294.5	216.3
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	3.5	5.8	4.1	**13.4**	9.3	0.0	0.6	0.2	0.0	0.0	3.3	**13.4**	58.6	3.1	8.5	26.9
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	1.0	22.9	**25.8**	23.5	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	1.9	**25.8**	4.2	7.8	21.4	189.6
Շաքար Sugar	35.8	0.9	69.4	**106.1**	88.0	0.0	1.6	0.0	1.0	0.0	15.5	**106.1**	1.3	29.3	80.3	310.0
Ձու Eggs	0.3	34.7	0.2	**35.2**	32.2	0.0	0.9	1.6	0.2	0.0	0.3	**35.2**	100.0	10.7	29.4	15.6
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	98.1	615.7	21.6	**735.4**	533.3	61.6	3.1	0.0	2.8	0.0	134.6	**735.4**	97.0	177.6	486.7	194.7
Տավարի միս Beef	0.3	49.6	14.1	**64.0**	62.4	0.0	0.8	0.0	0.4	0.0	0.4	**64.0**	78.4	20.8	56.9	102.5
Խոզի միս Pork	0.1	7.2	13.6	**20.9**	20.6	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	**20.9**	34.8	6.9	18.8	39.5
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.9	0.0	**8.9**	8.6	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.1	**8.9**	100.0	2.9	7.8	12.6
Հավի միս Poultry	0.2	5.0	30.2	**35.4**	35.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	**35.4**	14.2	11.7	31.9	34.2
Խաղող Grapes	10.8	208.7	3.8	**223.3**	11.9	0.0	10.1	0.0	3.7	185.3	12.3	**223.3**	100.0	4.0	10.9	7.3
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2802.6***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.28.
Table 3.28.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2010թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2010

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	268.6	183.5	361.7	**813.8**	410.3	61.1	12.9	21.9	0.9	0.0	306.7	**813.8**	33.7	136.7	374.5	1198.3
Կարտոֆիլ Potatoes	475.1	482.0	1.6	**958.7**	142.6	234.5	79.5	113.4	4.4	0.0	384.3	**958.7**	100.6	47.5	130.1	97.6
Բանջարեղեն Vegetables	425.4	840.1	23.1	**1288.6**	886.2	14.9	29.9	0.8	7.8	0.0	349.0	**1288.6**	98.2	295.2	808.8	197.9
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	72.1	128.5	38.2	**238.8**	175.5	0.0	18.4	0.0	7.6	0.0	37.3	**238.8**	80.8	58.5	160.2	81.8
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	3.3	4.5	6.3	**14.1**	10.4	0.0	0.2	0.6	0.0	0.0	2.9	**14.1**	41.7	3.5	9.5	30.0
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	1.0	23.6	**26.5**	24.1	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	2.0	**26.5**	4.1	8.0	22.0	194.4
Շաքար Sugar	15.5	32.5	103.0	**151.0**	101.1	0.0	2.3	0.0	3.2	0.0	44.4	**151.0**	24.6	33.7	92.3	356.2
Ձու Eggs	0.3	38.6	0.5	**39.4**	36.0	0.0	1.0	1.8	0.2	0.0	0.4	**39.4**	99.2	12.0	32.9	17.4
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	134.6	600.9	21.4	**756.9**	620.0	60.1	3.1	0.0	4.1	0.0	69.6	**756.9**	97.2	206.5	565.8	226.3
Տավարի միս Beef	0.4	48.0	8.9	**57.3**	55.9	0.0	0.8	0.0	0.3	0.0	0.3	**57.3**	84.8	18.6	51.0	91.8
Խոզի միս Pork	0.1	7.9	12.0	**20.0**	19.6	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	**20.0**	39.9	6.5	17.9	37.6
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	8.2	0.0	**8.3**	8.1	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	**8.3**	100.0	2.8	7.4	11.8
Հավի միս Poultry	0.2	5.4	38.6	**44.2**	43.9	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	**44.2**	12.3	14.6	40.1	44.1
Խաղող Grapes	12.3	222.9	3.8	**239.0**	17.1	0.0	10.8	0.0	6.3	199.2	5.6	**239.0**	101.1	5.7	15.6	10.5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2595.7***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պատմականորեն պարենային հաշվեկշիռների նպատակը եղել և մնում է դիտարկվող պետությունում պարենի մատակարարումների, այն է՝ պարենի առկայության վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումը: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո: Դա պայմանավորված էր պարենի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով: Պարենային ապահովության դերը համապատասխանորեն կարևորվում է նաև տնտեսական աճի տեսանկյունից: Պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության և պարենի անբավարար մատակարարման հետ կապված ռիսկերի գնահատման համար:

Պարենային հաշվեկշռի հատվածները

<u>Ամբողջական առաջարկ</u>

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և ժամանակաշրջանի սկզբի համար առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում սովորաբար կիրառվում են այդ ցուցանիշի գնահատման որոշակի մոտեցումներ: Արտադրությունը սույն հատվածի կարևորագույն ցուցանիշն է, որը ներմուծման տվյալների հետ մեկտեղ հանդիսանում է ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալը:

<u>Պարենամթերքի օգտագործման ուղղություններ</u>

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, վերարտադրում (սերմացու, ինկուբացիա և այլն), արտահանում, կորուստներ և օգտագործման այլ ուղղություններ, պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Վերջնական սպառման ցուցանիշը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը բնութագրում է տվյալ ապրանքատեսակի ներքին սպառման մակարդակը և հաշվարկվում է որպես ամբողջական առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն: Այն հանդես է գալիս որպես հաշվեկշռող ցուցանիշ:

Այլ տեսակի սննդամթերքի արտադրությանն ուղղվող որոշակի պարենամթերքի քանակը հաշվեկշռում հանդես է գալիս որպես մուտքային ցուցանիշ:

Սերմացու օգտագործվող ապրանքատեսակի քանակը հաշվարկվում է ցանքատարածու-թյունների և ցանքի միջին ցուցանիշների հիման վրա:

Կորուստների ցուցանիշը հաշվարկվում է Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք որոշակի երկրի պայմաններից ելնելով կարող են ճշգրտվել:

Սույն հաշվեկշիռներում ներկայացված է նաև ինքնաբավության աստիճանի ցուցանիշը, որը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքատեսակների կազմը (ցանկը) պայմանավորված է տվյալ երկրում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով: Ըստ այդմ յուրաքանչյուր տարի պարենային հաշվեկշիռ է կազմվում հետևյալ 14 ապրանքատեսակների համար՝ ցորեն, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր, բուսական յուղ, շաքար, ձու, կաթ (բացի կարագից), տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, հավի միս, խաղող: Որոշ ապրանքատեսակների գծով պարենային հաշվեկշիռների հաշվարկման ժամանակ օգտագործվում են այլ ապրանքներից տվյալ ապրանքի վերածման համապատասխան գործակիցներ, մասնավորապես.

Ցորենը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ալյուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի և այլ հացամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած ցորենի:

Բանջարեղենը ներառում է թարմ, չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն) տվյալները:

Միրգը ներառում է թարմ, չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, մերձարևադարձային, արևադարձային և այլն) տվյալները:

Ձուն ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի:

Կաթը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի:

Միսը ներառում է սպանդային քաշով մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով մսի,

Խաղողը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի:

Ինչ վերաբերում է *հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի* և *բուսական յուղի* պարենային հաշվեկշիռներին, ապա դրանք ներառում են, համապատասխանաբար՝ լոբու, ոսպի և այլ լոբազգիների, ինչպես նաև սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի վերաբերյալ տվյալները:

Methodology of food balances

The main goal of the food balance was and still is presentation of comprehensive information on the supply of food or, on the availability of food in the country under observation. The necessity of a food balance became evident after the Second World War. This was preconditioned by interruptions in the production and supply of food. The role of food security is important also from the angle of economic growth. Food balances are necessary for the complete description of the food security in a country for a certain period of time and for the assessment of risks connected with inadequate food supply.

Components of the Food Balance

Total supply

The supply includes indicators on production, import and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise in receiving complete information on the resources available at the beginning and at the end of the reporting period, therefore certain approaches are usually applied in the food balance for the assessment of these indicators. Production is the most important indicator of this component, and together with the information on import, is considered as official datum of RA NSS.

Directions of food utilization

This component includes the following main indicators: consumption as food, feed, reproduction (true seeds, incubation etc.), export, wastes and other uses, stocks at the end of the reporting period.

Final consumption is one of the key indicators of food balance, which shows the level of internal use of the given foodstuff and is calculated as the difference between the general supply and all directions of food consumption. This is a balancing indicator.

Quantity of food directed to production of other types of food in the balance is an exogenous indicator.

Quantity of a type of goods used as seed is calculated based on the average indicators of sowing area and sowings.

Indicator of losses is calculated through the coefficients recommended by FAO, which may be adjusted according to the conditions of the given country.

These balances also include an indicator of self-sufficiency ratio, which is calculated by the following formula: Production/ (Production + Import – Export) presented in percents.

The list of goods included in the food balance is preconditioned by the goods with the highest level of consumption in the given country. According to this, every year the food balance is calculated for the following 14 commodities: wheat, potato, vegetable, fruit (except grape), leguminous crops, vegetable oil, sugar, egg, milk (except butter), beef, pork, mutton and goat meat, poultry, grape. For calculation of food balance for some goods the corresponding coefficients for conversion from other goods to the given good are used, particularly:

Wheat includes data on wheat, flour, macaroni, ethyl alcohol and bread and other bakery goods, which are conditionally transformed into wheat.

Vegetables includes data on fresh, dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.).

Fruit includes data on fresh, dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, subtropical, tropical etc.).

Leguminous crops includes data on beans, lentils and other beans.

Vegetable oil includes data on soy, peanut, olives, palm, sunflower seed and other oil.

Eggs includes data on eggs in shells as well as egg powder conditionally transformed into eggs.

Milk includes data on fresh milk, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese and other milk products conditionally transformed into fresh milk.

Beef, Pork, Mutton and goat meat, Poultry include data on slaughter weight, as well as sausages, canned meat and other meat products conditionally transformed into meat in slaughter weight.

Grape includes data on grapes, as well as raisins conditionally transformed into grapes.

As regards the food balances for *leguminous crops* and *vegetable oil*, they include data on beans, lentils, other beans and soy, peanut, olives, palm, sunflower seed, other oil, correspondingly.

2011թ. գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի համախառն բերքերը գերազանցում են նախորդ տարվա ցուցանիշը: Այսպես, պտղի և հատապտղի համախառն բերքն աճել է 83.7%-ով և կազմել 236.0 հազ. տոննա, բոստանային մշակաբույսերինը՝ 36.5%-ով և կազմել 180.9 հազ. տոննա, հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերինը՝ 35.0%-ով և կազմել 440.7 հազ. տոննա, կարտոֆիլինը՝ 15.6%-ով և կազմել 557.3 հազ. տոննա, բանջարանոցային մշակաբույսերինը՝ 11.5%-ով և կազմել 789.3 հազ. տոննա, խաղողինը՝ 3.0%-ով և կազմել 229.6 հազ. տոննա (Աղյուսակ 3.1.):

2011թ. նախորդ տարվա համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալները, բացառությամբ ձվի, աճել են (Աղյուսակ 3.22.): Այսպես, 2011թ իրացվել է 127.9 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 2.9%-ով ավել է 2010թ. ցուցանիշից, կաթի արտադրության ծավալն աճել է 0.1%-ով և կազմել 601.5 հազ. տոննա: Ինչ վերաբերում է ձվի արտադրության ծավալին, ապա այն նվազել է 9.8%-ով և կազմել 633.6 մլն. հատ:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների 2011թ. հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 18.8%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2010թ.՝ 18.0%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 17.9% (2010թ.՝ 16.4%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա համեմատ ավելացել է 20.8%-ով և կազմել 1019.7 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 782.2 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՍԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 237.5 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2011թ. նախորդ տարվա համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից բրնձի ներմուծման ծավալը նվազել է 16.9%-ով և կազմել 10.4 հազ տոննա, շաքարինը՝ 6.2%-ով և կազմել 91.7 հազ. տոննա, կաթինը՝ 3.0%-ով և կազմել 3.5 հազ. տոննա: Փոխարենն ավելացել են ալյուրի (15.0 անգամ), ձվի (7.7 անգամ), տավարի մսի (66.4%-ով), կարագի (48.4%-ով), պանրի (42.6%-ով), բանջարեղենի (37.7%-ով), մակարոնեղենի (17.3%-ով), խոզի մսի (10.3%-ով), թռչնի մսի (7.0%-ով), մրգի (4.7%-ով), ցորենի (3.4%-ով), բուսական յուղի (2.3%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել են կոնյակ, ռոմ, ջին, օղի, լիկյոր ապրանքային ենթախմբում ընդգրկված ալկոհոլային խմիչքները: Այսպես, 2011թ. արտահանվել է 25.3 հազ. տոննա կոնյակ, ինչը 23.1%-ով գերազանցում է 2010թ.-ի ցուցանիշը: Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում 69.9%-ով ավելացել է նաև մրգի, 4.1%-ով հանքային ջրերի արտահանման ծավալները: Փոխարենը նվազել են գինու (20.4%-ով) և պանրի (11.4%-ով) արտահանման ծավալները (Աղյուսակ 3.24.):

In 2011 the gross harvest of main agricultural crops exceeded the indicator of the previous year. Thus, the gross harvest of fruit and berries increased by 83.7% and made up 236.0 thousand tons, the melons – by 36.5% and made up 180.9 thousand tons, the grain and legume crops – by 35.0% and made up 440.7 thousand tons, the potatoes – by 15.6% and made up 557.3 thousand tons, the vegetables – by 11.5% and made up 789.3 thousand tons, the grapes – 3.0% and made up 229.6 thousand tons (Table 3.1.).

In 2011 compared to the previous year the volume of production of agricultural products of animal origin with the exception of eggs increased (Table 3.22.). So, in 2011 127.9 thousand tons of meat in live weight was sold, which exceeds the same indicator of 2010 by 2.9%, the volume of milk production increased by 0.1% and made up 601.5 thousand tons. Instead the volume of egg production decreased by 9.8% and made up 633.6 million pieces.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, 18.8% of goods imported to the republic in 2011 comprised food products (in 2010 – 18.0%) and that in export volume comprised 17.9% (in 2010 – 16.4%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices increased by 20.8%, compared to the previous year, and made up 1019.7 million US dollars, including import of food product – 782.2 million US dollars (in CIF prices) and export – 237.5 million US dollars (in FOB prices).

In 2011 compared to the previous year among the main food products the import of rice decreased by 16.9% and made up 10.4 thousand tons, sugar – by 6.2% and made up 91.7 thousand tons, milk – by 3.0% and made up 3.5 thousand tons. Instead of that, the import volume of flour increased 15.0 times, egg – 7.7 times, beef – by 66.4%, butter – by 48.4%, cheese – by 42.6%, vegetable – by 37.7%, macaroni – by 17.3%, pork – by 10.3%, poultry – by 7.0%, fruit – by 4.7%, wheat – by 3.4%, vegetable oil – by 2.3% (Table 3.23.).

The prevailing food products exported were alcoholic drinks included in the following subgroups of products: cognac, rum, gin, vodka and liquor. Thus, in 2011 25.3 thousand tons of cognac was exported, which exceeds the same indicator of 2010 by 23.1%.The volume of export of fruit increased by 69.9%, mineral water – 4.1%. Instead of that, the export volume of wine decreased by 20.4%, cheese – by 11.4% (Table 3.24.).